

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande avseende, Dnr Ku2015/02515/KL

Betänkandet SOU2015:89 Ny museipolitik

Sammanfattning

Brigadmuseum AB (svb) med organisationsnummer 556890-1044, ingående i nätverket Sveriges Militärhistoriska Arv, avstyrker förslaget till ny museipolitik, vad avser organisering av ny museimyndighet. Bildandet nya myndigheter leder ytterst sällan till förväntade besparingar och effektiviseringar. Särskilt inte när det utgående från Brigadmuseums verksamhetsperspektiv finns en kostnadseffektiv och väl fungerande myndighet, SFHM, som efter bildandet av Sveriges Militärhistoriska Arv 2007 har utvecklat väl fungerande rutiner både vad avser bidragshantering och stöd av den museala verksamheten.

Yttrande avseende organisering av ny museimyndighet

Inrättandet av en ny museimyndighet med uppdraget att fördela en stor del av de statliga anslagen till ett antal museer utan att ha ingående kunskap om museernas verksamheter, kommer enligt Brigadmuseums uppfattning inte att gynna mindre lokala museernas utveckling. För ett mindre museum som Brigadmuseum, med en begränsad stram budget, finns en farhåga att en centraliserad administration innebär att dagens öronmärkta och riktade statliga bidrag försvinner alternativt ”drunknar” i konkurens med annan museiverksamhet. Resultatet skulle i så fall allvarligt begränsa Brigadmuseums möjligheter att verka och utvecklas som ett regionalt lokaliserat nationellt museum.

Ett exempel på en kostnadseffektivt och väl fungerande modell, både vad avser bidragshantering och stöd av den museala verksamheten, är samarbetet mellan Statens Försvarshistoriska Museer (SFHM) och nätverket Sveriges Militärhistoriska Arv (SMHA). Modellen bygger på utredningen ”Försvar i förvar” som genomfördes av Kulturdepartementet och Försvarsdepartementet för dryga 10 år sedan. Utredningen resulterade i en väl genomtänkt och behovsanpassad modell för hur det kalla krigets svenska militärhistoriska kulturarv skulle bevaras och av vilka aktörer detta lämpligast skulle berättas.

Bildandet av nätverket SMHA för åtta år sedan, med den uttalade expertkompetens som finns inom såväl myndigheten SFHM som hos de utvalda museietableringar som erhöll verksamhetsuppdragen, garanterade att detta mycket speciella och i flera fall världsunika kulturarv skulle förvaltas och tillgängliggöras för allmänheten på bästa tänkbara sätt.

Det sistnämnda var med stor sannolikhet avgörande för att Försvarsmakten valde att stödja bildandet av nätverket SMHA och att bidra med huvuddelen av finansieringen.

Föreslagen ny museimyndighet förväntas utveckla särskild kompetens vad gäller hantering av statliga bidrag. Denna kompetens finns idag inom SFHM, både vad gäller den rent ekonomiska hanteringen och redovisningen, men även vad gäller sakkunskap och inblick i de verksamheter som bidragsfördelningen avser.

Stöd/bidrag från SFHM utgörs inte enbart av ekonomiskt stöd. Lika betydelsefullt är särskilt kompetensstöd ut till verksamheterna. Det kan röra sig om allt från utställningsproduktion och marknadsföring till säkerhet och digitalisering. Ett erhållt bidrag förutsätter dessutom ofta interagerande med andra aktör inom nätverket, en metod som visat sig mycket framgångsrik. Kontinuerlig dialog över tiden mellan kansli och nätverksmuseer ger också generellt projekt av högre kvalitet.

SMHA kansli som en del av myndigheten SFHM, dess organisation och verksamhet, har visat sig vara mycket framgångsrik vad avser stöd till nätverkets 23 museer. Det saknas motsvarighet inom andra museisektorer. Ett uppdelat ansvar mellan SFHM/SMHA och en nyinrättad central museimyndighet vad avser kompetensstöd och fördelning av statliga bidrag kommer, enligt Brigadmuseums uppfattning, att få negativa konsekvenser för möjligheterna att bevara det militärhistoriska arvet enligt riksdagsbeslutet från 2007 baserat på utredningen ”Försvar i förvar”. Det unika försvarshistoriska kulturarvet riskerar att långsiktigt marginaliseras och i vissa fall helt och hållet avvecklas, i konkurens med andra sektorer inom kultursektorn. Försvarsmaktens intresse, inom ram för sådan utveckling, att fortsättningsvis avdela riktade ekonomiska resurser utan garanti att medlen används i enlighet med riksdagens beslut från 2007 torde vara begränsat.

Karlstad 2016-03-10

Björn Tomtlund
Brigadmuseum AB (svb)